

A jövő információs társadalma: Magyarország 50 év múlva (a tudomány és a képzelet találkozása)

Így hivatkozzon erre a cikkre:

Gyenes Fruzsina. „A jövő információs társadalma: Magyarország 50 év múlva (a tudomány és a képzelet találkozása)”. *Információs Társadalom* VII, 4. szám (2007): 159–161

<https://dx.doi.org/10.22503/inftars.VII.2007.4.11>

A folyóiratban közölt művek

*a Creative Commons Nevezd meg! – Ne add el! – Így add tovább! 4.0
Nemzetközi Licenc feltételeinek megfelelően használhatók.*

SZAKMAI KLUB

Gyenes Fruzsina

A jövő információs társadalma: Magyarország 50 év múlva (a tudomány és a képzelet találkozása)

Kutatók Éjszakája Európában és itthon

Az ITTK Szakmai Klubja a Tempus Közalapítvány által ez év szeptember 28-án immár második alkalommal megrendezett „Kutatók Éjszakája” című eseménysorozat központi programjai között kapott helyet. A Kutatók Éjszakája egy 2005-ben indult nemzetközi kezdeményezés, amelyre minden év szeptemberének utolsó péntekjén kerül sor. Ezen a napon ünnepli Európa a tudósait, és ezzel párhuzamosan lehetőséget biztosít a nagyközönség számára, hogy előadások, vetélkedők, kiállítások és tudományos-szórakoztató programok keretében találkozhasson kutatókkal, kipróbálhassa az eszközeiket, megismerhesse a találmányaikat, munkájukat. A Kutatók Éjszakájának az a célja, hogy megmutassa, a kutatók is hétköznapi emberek, és ezáltal népszerűsítse a tudományt.

Erre az alkalomra az ITTK izgalmas beszélgetéssel készült, amelynek résztvevői Antal József vegyész-mérnök, biokémikus, sci-fi író, Kovács „Tücsi” Mihály, a *Galaktika* magazin tudományos szerkesztője és Rab Árpád kulturális antropológus, az ITTK kutatója, sci-fi rajongó voltak. A beszélgetést Pintér Róbert, az ITTK tudományos igazgatója moderálta.

A program Kovács „Tücsi” Mihály külön erre az alkalomra írt magyar vonatkozású novellájának felolvasásával kezdődött. A novella többek között a mesterséges intelligencia kérdését, egy „droid miniszterelnök-jelölt” esélyeit, valamint a média és a politikusok kapcsolatának problematikáját érintette.

A technológia és az ember

A novella nyomán a beszélgetés során több téma is előkerült. Ezek közül az első a társadalom és benne az ember, valamint a technológiai vívmányok változásának kérdése volt. Az előadók véleménye megoszlott abban, hogy a gyors technológiai változást milyen mértékben követi a társadalom és az ember (biológiai) változása. Abban azonban egyetértettek, hogy a változások nyomán a jövőben is várható lesz, hogy a szakadékok az egyes társadalmi rétegek és csoportok között mélyülnek, az agrárrolló még jobban kinyílik, még szélesebbek lesznek bizonyos szakadékok, és ezek alapvetően tudásszakadékok lesznek. Bármilyen gyors is azonban a különböző technológiák változása, és

bármilyen könnyen, gyorsan és hatékonyan is tud ehhez az ember alkalmazkodni, mégis vannak olyan dolgok, amelyeket a változások lényegi módon nem tudnak befolyásolni. Ilyen például, hogy reggel nem alhatunk addig, amíg a kedvünk tartja. Míg az emberek régen arra ébredtek, hogy a kakas kukorékolt, vagy a Nap felkelt, addig ma az órák vagy újabban a mobiltelefonunk ébreszt fel bennünket, ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy reggel időben fel kell kelni.

A globalizáció

A másik lényeges téma a globalizáció kérdése volt: lesz-e még önálló arculatú Magyarország és magyar kultúra 2050-ben, vagy hasonulni fogunk a többi európai országhoz? Az előzőhöz hasonlóan ebben a kérdésben sem volt egységes a meghívott vendégek véleménye. Volt, aki szerint a határok mindig meg fognak maradni, zónahatárok lesznek, azonban akkorra már nem ezek lesznek az elsődlegesek, hanem a nyersanyagforrások, és döntő fontosságú lesz például az is, hogy kinek lesz elegendő tiszta vize. A másik álláspont szerint pedig Magyarország integrálódni fog egy békés Európába, amely úgy fog működni, mint ma az Amerikai Egyesült Államok. Ez azért szükséges, mert Európa csak egységesen tudja felvenni a technikai és gazdasági versenyt a világ más részeivel. Ebben az álláspontban is megjelent azonban a technológiai határok kérdete, vagyis hogy technikai határok lesznek, és csak az a kérdés, hogy hazánk ezeknek melyik oldalán lesz.

A határok kérdése nyomán természetesen felmerült azok átjárhatóságának a problematikája, és a hallgatóság soraiból egy hölgy fel is tette a kérdést: az információs társadalom építése és a globalizáció milyen mértékben hasznos, illetve káros Magyarországra nézve? A válaszok itt egyrészt azt járták körül, hogy mindennek megvan az előnyös és a hátrányos oldala; az előnyöket ki kell használni, a hátrányokat ki kell küszöbölni, és az ember felelőssége, hogy megtanuljon ezzel együttélni, a hátrányokat is előnyökké változtatva. Ha a globalizáció, illetve az információs társadalom nyertesei leszünk, akkor jól, ha pedig a vesztesek közé kerülünk, akkor rosszul fog alakulni a jövőnk. Másrészt a válaszokban megfogalmazódott az a nézet is, hogy az információs társadalom a kultúránk része. Ebből következően Magyarország sorsa, a magyar identitás nem az információs társadalom eszközkészletének elterjedésétől függ. Az értékvesztésért nem az IKT-eszközöket kell felelőssé tenni, nem ezek „ölik meg” a magyar kultúrát. A negatív jelenségek oka inkább a kultúrák harcában keresendő.

A kultúra mindig túlélési stratégia: a kérdés csak az, hogy ez mennyire segíti az embereket, mennyire tud nekik biztonságod adni. A kultúra változása természetes folyamat, amely minden esetben az adott kultúra, az adott kultúrában élők döntéseit tükrözi. Ezek a döntések pedig attól függnek, hogy az emberek éppen aktuálisan mitől félnek, mit tartanak veszélyesnek a kultúrájukra nézve, illetve mik az igényeik, mennyire akarják magukat a „régiehez” tartani. Egy adott kultúrában élők számára meghatározó, hogy a társadalomban mennyire fontosak a hagyományok, az értékek tisztelete, hogy mit kapnak, mit tanulnak a szüleiktől és mit látnak, tanulnak a környezetükben, a környezetüktől, végül mit tanultak az oktatási rendszerben.

Egyéb témák

A diskurzus során számos témakört érintettek a résztvevők, amelyek közül az egyik legérdekesebb az emberi faj létének a kérdése volt. A faj megmaradása tekintetében elég pesszimisták voltak az előadók. Szerintük az emberi faj nem fog ugyan megszűnni, eltűnni, de lényeges változásokon fog keresztül menni, sok mindennel – például az előregedő társadalmak és a munkanélküliség problémáival – kell majd szembenéznie a jövőben.

A közönség kérdései nyomán többször felmerült az űrkutatás témája is, amelyről mindhárom előadó javarészt szkeptikusan nyilatkozott. Az űrkutatás drága, és még nem lehet látni, hogy mi lesz a társadalmi szerepe, a társadalmi hasznossága hosszú távon. Az űrtechnológia fejlődése az elmúlt évtizedekben (az űrrepülőgépek kifejlesztése óta) gyakorlatilag megtorpant, és az űrkutatás azóta is többé-kevésbé ugyanazokkal a technológiai megoldásokkal dolgozik, nincs jelentős technológiai előrelépés. A továbblépés lehetőségei azonban adottak, sok új eredmény várható, főleg az ázsiai országok (elsősorban India és Kína) űrprogramjaitól. És ezekre szükség is van, mivel nincs más lehetőségünk, csak az, hogy kilépjünk a világűrbe, különben az emberi faj idővel eltűnhet.

Ugyancsak a közönség kérdései nyomán „napirendre került” a településszerkezet kérdése is az információs társadalomban. Milyen lesz a településszerkezet 50 év múlva, folytatódik-e a koncentráció, vagy éppen ellenkezőleg, az emberek az „élhetőbb” környezetet fogják keresni, ami majd újra felvirágoztatja a kisebb településeket? Az előadók szavaiból jól kirajzolódott, hogy a koncentrációban hisznek, egyetértenek abban, hogy egyre több megapolisz fog kialakulni, amelyek egyre nagyobbak lesznek, és valószínűsíthető, hogy az infrastruktúra terjedésével a vidéki települések is egyre inkább városiasabbá válnak.

A novella és az azt követő beszélgetés hangfelvétele meghallgatható az interneten: <http://eper.elte.hu/index.phtml?cim=mo2050.html>